

HEMBYSE ARCHEOLOGIE

EEKLO, Molenstraat 196

ONDERZOEKSRAPPORT HEMBYSE ARCHEOLOGIE

N°. 13

ONDERDEEL PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE

BODEM

Bureaustudie

De Smaele Bart & Pieters Hadewijch

2017

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	3
1.1	Administratieve fiche	3
1.2	Omkadering van het onderzoek	4
2	GEMOTIVEERD ADVIES	5
2.1	Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek.....	5
2.2	Impactbepaling van de geplande werken	5
2.3	De waardering van de site.....	6
2.4	Bepaling van de maatregelen	7
3	PROGRAMMA VAN MAATREGELEN.....	8
3.1	Vraagstelling en onderzoeksdoelen	8
3.2	Onderzoeksstrategie en -methode.....	8
3.3	Onderzoekstechnieken	9
3.4	Afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk.....	9
3.5	Randvoorwaarden.	9
4	BESLUIT	10
5	LIJST VAN GEBRUIKTE GRONDPLANNEN.....	11
6	LIJST VAN FIGUREN.....	12

1 INLEIDING

1.1 Administratieve fiche

Projectcode Onroerend Erfgoed	2017I319
Projectgebied	Eeklo, Molenstraat 196
Grootte projectgebied	497,73 vierkante meter
Ligging	Oost-Vlaanderen, Stad Eeklo, Molenstraat 196
Lambert 72-coördinaten (m)	(NW): X: 93275,189 x Y: 209224,948 meter (ZO): X: 93250,604 x Y: 209163,926 meter
Kadaster	Afdeling: 2 Sectie: E Percelen: 4Z3
Initiatiefnemer	Dirk Dobbelaere Oostmoer 152 9950 Waarschoot
Uitvoerder	Hembyse Archeologie
Interne projectsigle Hembyse Archeologie	EEK - MOL
Type onderzoek	Archeologienota
Verantwoordelijke uitgever van het onderzoeksrapport	Hembyse Archeologie
Plaats en jaar van uitgave	Gent, 2017
Wettelijk depot	ISSN 2566-2732
Bibliografische referentie	De Smaele B. & Pieters H., 2017, <i>Archeologienota naar aanleiding van een nieuwbouwproject te Eeklo, Molenstraat 196</i> , Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie 13, Gent.
Termijn van het onderzoek	7 werkdagen
Betrokken actoren en specialisten met vermelding van rol/functie	Hadewijch Pieters/erkend archeoloog Bart De Smaele/erkend archeoloog Hembyse bvba/erkend archeoloog
Gecontacteerde regiospecialisten	Freddy Pille (stadsarchivaris Eeklo)
Resultaten	17 ^e -eeuwse molen, 20 ^e -eeuwse bewoning
Aanbeveling	Geen vervolgonderzoek
Bewaarplaats archief	Geen erkend depot van toepassing
Bewaarplaats roerende archeologische objecten	Geen erkend depot van toepassing
Opmerkingen	Nvt.

Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Hembyse Archeologie.

1.2 Omkadering van het onderzoek

In het najaar van 2017 werd door architectenbureau L8 architecten aan Hembyse Archeologie gevraagd een archeologienota op te maken voor de geplande bouw van een meergezinswoning aan de Molenstraat 196 te Eeklo, Oost-Vlaanderen.

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied op het gewestplan, aanmaakschaal 1:1.

De archeologienota bestaat in zijn geheel uit drie onderdelen: een privacyfiche (niet publiek beschikbaar), een verslag van resultaten en een programma van maatregelen.

In onderstaand onderdeel wordt gemotiveerd waarom geen verder onderzoek geadviseerd wordt.

2 GEMOTIVEERD ADVIES

2.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Het uitgevoerde vooronderzoek is een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Dit vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bestaat dus louter in de vorm van een bureauonderzoek.

Dit bureauonderzoek kon volledig worden uitgevoerd:

- het plangebied kon worden afgebakend
- reeds verstoorde zones zijn in kaart gebracht
- de gekende ecologische en aardkundige data zijn geïnventariseerd
- de gekende archeologische en historische waarden en indicatoren van het onderzoeksgebied zijn geïnventariseerd
- er is een inzicht verworven in de geplande werken binnen het projectgebied, waardoor de potentiële impact op het bodemarchief duidelijk is geworden
- er werd een visuele inspectie van het projectgebied uitgevoerd zowel met het oog op het bepalen van de verdere onderzoeksstrategie als voor het registreren van relevante archeologische en landschappelijke indicatoren
- er werden controleboringen uitgevoerd, waarvan de data in het verslag van resultaten zijn opgenomen.

Het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem heeft, in zijn huidige vorm, de mogelijkheid geboden een historisch en archeologisch overzicht van het projectgebied te schetsen en om de gepaste maatregelen – enkel indien er aanwijzingen zijn voor bewaarde archeologische sites- voor het verdere verloop van het archeologische traject uit te tekenen.

2.2 Impactbepaling van de geplande werken

Op basis van de inzichten, verworven in de geplande werken binnen het projectgebied, kan worden gesteld dat de impact van de geplande werken bestaat uit verschillende elementen.

- Plaatsing van funderingen. De diepte van de funderingen zelf zal door de stabiliteitsingenieur worden beslist op basis van de grondsamenstelling en de lastendaling.
- Nieuwbouw van een appartementsgebouw met drie bouwlagen.
- Aanleg van rioleringen, nutsleidingen en een hemelwaterput.
- Aanleg van een terras en een groenzone.

Gelet op de mogelijke verstoring van het eventueel aanwezige archeologische erfgoed dienen – enkel indien er aanwijzingen zijn voor bewaarde archeologische

sites- maatregelen genomen te worden ten einde deze archeologische sites vast te stellen, te registreren en waarderen, en te behoeden van vernietiging.

Deze maatregelen worden in §3. *Programma van Maatregelen* besproken.

2.3 De waardering van de site

Op basis van de gegevens uit het verslag van resultaten kan worden gesteld dat:

1. het onderzoeksgebied zich centraal op de droge dekzandrug tussen Lembeke en Stekene bevindt.
2. het onderzoeksgebied voor zover gekend tot in de 16^e eeuw een onontgonnen gebied was dat hoogstwaarschijnlijk een gebruik als bosgrond kende.
3. op basis van de controleboringen kon worden gesteld dat 29,45% van het onderzoeksgebied bestaat uit een ophoging van het terrein, die minimaal tot een diepte van 1,10 meter onder het maaiveld reikt. Deze ophoging bestaat uit recent bouwpuin.
4. op basis van de orthofoto's kon vastgesteld worden dat er binnen het projectgebied, ter hoogte van de straatzijde, bebouwing aanwezig was sinds de jaren '70 van de 20e eeuw. Het betrof een café met een bierkelder en een bordeel. Deze bebouwing werd afgebroken tussen de winter van 2014 en deze van 2015.
5. op basis van de controleboringen kon worden gesteld dat het overige deel van het projectgebied (70,55%) gekenmerkt werd door een bodemopbouw waarbij de Ap-horizont onmiddellijk op de natuurlijke bodem (C-horizont) rust. Dit toont aan dat het terrein in een recent verleden werd afgegraven tot op een minimale diepte van 0,95 meter onder het huidige maaiveld en dat er zich sindsdien geen bodemvormende processen hebben kunnen manifesteren.
6. op basis van het historische kaartmateriaal kon gesteld worden dat het projectgebied tussen de 16^e en het einde van de 19^e eeuw voor het grootste deel ingenomen werd door een molenlichaam waarop een windmolen gevestigd was. Deze molenheuvel werd na het verdwijnen van de molen (vermoedelijk na 1875) afgegraven.

Op basis van deze data kan worden gesteld dat de kans op de aanwezigheid van goed bewaarde archeologische sporen en structuren zeer laag is. De archeologische sporen die eventueel aanwezig zijn op een dieper niveau ter hoogte

van het achterplan, zouden echter niet in een ruimere archeologische context geïnterpreteerd kunnen worden.

De site moet dus beschouwd worden als historisch waardevol, maar archeologisch niet waardevol.

2.4 Bepaling van de maatregelen

Het volledige projectgebied zal door de geplande werken worden verstoord, waardoor een behoud van het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed in situ niet mogelijk is.

Gezien het feit dat het verslag van resultaten aangetoond heeft dat de kans op het aantreffen van goed bewaarde archeologische sporen zeer laag is, worden verdere maatregelen niet noodzakelijk geacht.

3 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

3.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Het doel van de bureaustudie was een inzicht te verkrijgen in het archeologisch potentieel van het projectgebied, alsmede de impact van de geplande werken op het archeologische erfgoed in te schatten. Aldus kan een advies gevormd worden voor de vervolgstategie op de projectlocatie.

Aan de hand van de ingezamelde data kan gesteld worden dat de verwachting met betrekking tot alle periodes zeer laag is. Bijgevolg worden verdere maatregelen niet noodzakelijk geacht en dienen geen verdere onderzoeksvragen te worden gesteld.

3.2 Onderzoeksstrategie en -methode

De onderzoeksstrategie wordt bepaald als een traject van verschillende onderzoeksmethodes, waarbij dient te worden afgewogen of deze individuele methodes mogelijk, nuttig, schadelijk en/of noodzakelijk zijn. Onderstaande tabel geeft de mogelijke onderzoeksmethodes weer.

Soort onderzoek	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Evaluatie
Bureauonderzoek	JA	JA	NEE	JA	Is reeds uitgevoerd.
Archiefonderzoek	JA	NEE	NEE	NEE	Niet noodzakelijk, er is voldoende data beschikbaar. Kan bijkomende informatie opleveren met betrekking tot de geschiedenis van de molen, maar biedt geen informatie omtrent oudere sporen.
Geofysisch onderzoek	JA	NEE	NEE	NEE	Grondradar of weerstandsmeting zal sterk worden vertroebeld door recente puinlagen en leidingen. Hoge kostprijs.
Veldkartering	NEE	NEE	NEE	NEE	De site is opgehoogd.
Landschappelijke boringen	NEE	JA	NEE	NEE	De site is opgehoogd, de puinrijke lagen laten geen booronderzoek in grid toe.
Verkennde en waarnemende archeologische boringen	NEE	NEE	NEE	NEE	Er zijn geen concrete aanwijzingen voor de aanwezigheid van steentijdartefactsites binnen het projectgebied. Tevens weinig effectief voor het opsporen van grondsporen. De site is tevens verstoord.
Proefsleuven/ proefputten	NEE	NEE	NEE	NEE	Zeer lage kans op het aantreffen van goed bewaarde archeologische sporen. Hoge logistieke kosten voor het

Soort onderzoek	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Evaluatie
					afgraven van puinlagen, alvorens veilig werken mogelijk is.
Andere	NEE	NEE	NEE	NEE	Nvt.

Op basis van deze evaluatie en de reeds uitgevoerde onderzoeken, kan gesteld worden dat geen verder onderzoek op de site noodzakelijk is.

3.3 Onderzoekstechnieken

Niet van toepassing.

3.4 Afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk

Alle afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk, de geldende wettelijke basis voor het uitvoeren van archeologisch onderzoek in Vlaanderen, moeten worden gemeld en gemotiveerd.

In het Programma van Maatregelen voor dit onderzoeksgebied worden geen afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk voorzien.

3.5 Randvoorwaarden.

Niet van toepassing.

4 BESLUIT

Het projectgebied bevindt zich op een hoger en droger, gelegen dekzandrug tussen Lembeke en Stekene die geprangd zit tussen een vrij nat landschap. De Molenstraat zelf bevindt zich ongeveer centraal op deze heuvel en vormt een belangrijke uitvalsweg van en naar Eeklo, die vermoedelijk teruggaat tot de Romeinse periode. Aanwijzingen voor menselijke activiteit zijn er pas vanaf de 16^e eeuw wanneer langsheen deze Molenstraat een groot aantal molens wordt opgericht. Deze kennen een bewogen geschiedenis tot ze ten slotte op het einde van de 19^e en het begin van de 20^e eeuw volledig verdwijnen. De laatste restanten worden gesloopt en de opgehoogde molenheuvels worden afgegraven. Tevens zijn er, in de nabijheid van het projectgebied, aanwijzingen voor zandontginning uit deze periode (begin 20e eeuw).

Tot slot verspreidt de bebouwing zich langsheen de Molenstraat en het projectgebied wordt bebouwd aan het begin van de jaren '70. Dit woonhuis/café met bijhorende kelder wordt tussen 2014 en 2015 gesloopt waarna het terrein braak komt te liggen.

Bijgevolg zijn er geen concrete aanwijzingen voor de aanwezigheid van bewaarde archeologische sporen binnen het projectgebied. Bovendien hebben de controleboringen, uitgevoerd binnen het kader van deze bureaustudie, aangetoond dat de oorspronkelijke bodemopbouw nergens bewaard is gebleven: enerzijds werd deze grondig verstoord door recente afgravingen; anderzijds heeft ook de sloop van het woonhuis een nefaste invloed gehad op het bodemarchief. Hierdoor is de reële kans op het aantreffen van goed bewaarde sporen heel erg klein.

Bijgevolg kan gesteld worden dat de bureaustudie een duidelijk antwoord kan bieden op de vraag of zich al dan niet een archeologische site binnen het projectgebied bevindt. Verder onderzoek op de site is dan ook niet noodzakelijk. Het bepalen van een vervolgstategie is hierdoor evenmin noodzakelijk.

5 LIJST VAN GEBRUIKTE GRONDPLANNEN

PLAN NR	Onderwerp	Analoog/digitaal aangemaakt
NR 03	Situering van het projectgebied op het gewestplan	digitaal

6 LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied op het gewestplan, aanmaakschaal
1:14

Hembyse Archeologie is een handelsnaam van Hembyse bvba.

Maatschappelijke zetel: Kastanjestraat 26, 9000 Gent

BTW: BE 0677.720.687

IBAN: BE25890214307282

BIC: VDSP BE 91

Tel. 0032 472 89 97 66

E-mail: bart@hembyse.net

Website: www.hembyse.net

